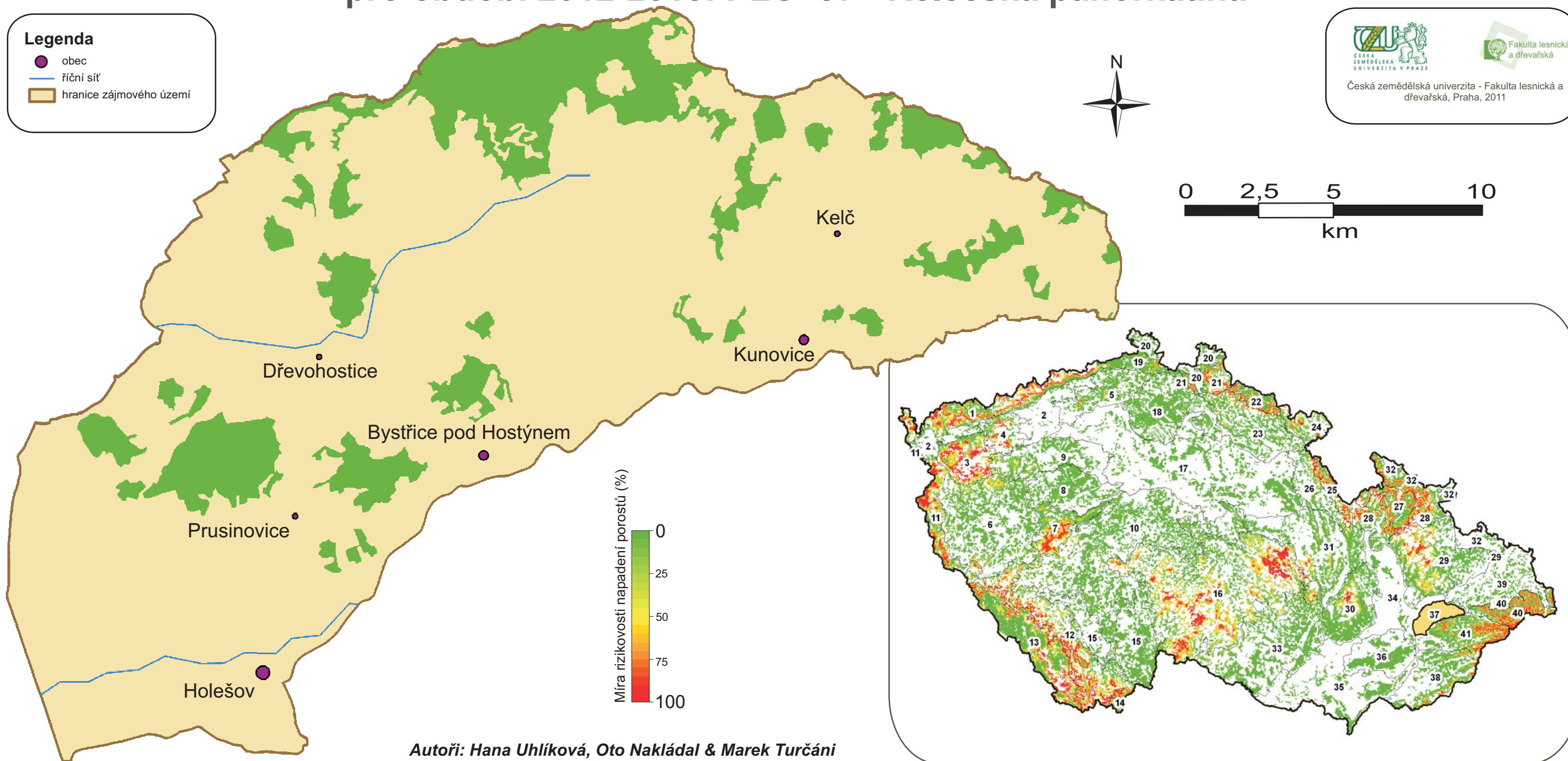

Rizikové oblasti přemnožení bekyně mnišky (*Lymantria monacha* /L./) v České republice pro období 2012-2015: PLO 37 - Kelečská pahorkatina

Legenda

- obec
- říční síť
- ▭ hranice zájmového území

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta lesnická a dřevařská
Česká zemědělská univerzita - Fakulta lesnická a dřevařská, Praha, 2011

CHARAKTERISTIKA PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI (PLO) 37

Plocha: 7 295,46 ha
Katastrální rozloha: 44 324 ha
Lesnatost: 16,93 %

Území Kelečské pahorkatiny náleží do soustavy Vnější Západní Karpaty v geomorfologickém celku Podbeskydská pahorkatina a do soustavy Vněkarpatské sníženiny v geomorfologickém celku Hornomoravský úval. Kelečská pahorkatina má mírně zvlněný povrch s široce zaoblenými hřbety do 500 m n. m., na něž navazuje nižší část kulmské pahorkatiny (Maleníku). Specifikem oblasti jsou svážná území na flyši (asi 6 % plochy). Nejvyšším bodem je vrch Skalka (481 m n.m.).

Podnebí západní části je teplé, mírně vlhké, s mírnou zimou, vlastní část Kelečské vrchoviny je mírně teplá, mírně vlhká s mírnou zimou a má pahorkatinný ráz. Průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 7 až 9 °C, roční srážkový úhrn činí 550 až 750 mm.

Třetí dubobukový LVS je rozhodujícím vegetačním stupněm, tvoří 60,8 % lesů. Charakter krajiny dotváří 4. bukový LVS (23,3 %) a 2. bukodubový LVS (15,8 %). Ve velmi minimálním množství se zde také vyskytuje 1. LVS dubový (Sekanina 2000).

OBECNÉ INFORMACE

Bekyně mniška (*Lymantria monacha* /L./) je polyfágní motýl, jehož housenky jsou schopné způsobit rozsáhlé defoliace v porostech s převahou jehličnanů. Při přemnožení poškozuje prakticky všechny hospodářské dřeviny kromě jasanu (*Fraxinus* sp.). V ČR se přemnožuje především v čistých smrčínách, které následkem silných žírů odumírají, a tím způsobuje velké hospodářské škody. Gradace obvykle trvá 3 roky. Po gradaci je riziko napadení porostů velmi nízké, ale postupně se v čase zvyšuje. Další gradace přichází náhle, v čemž spočívá nebezpečnost tohoto škůdce.

V podmínkách silně pokročilé gradace se mniška stává širokým polyfágem se značnou schopností migrace. Za rizikové oblasti je proto třeba pokládat také území, která se v době latence jako riziková nejeví. Mapa vylišuje rizikové oblasti pro samovolný vznik ohniska přemnožení bekyně mnišky v České republice pro období 2012-2015.

Model vznikl na základě podrobných dat LHE získaných od VLS Brdy o výskytu bekyně mnišky z let 1994-1995. Vylišení rizikových poloh respektuje optimum výskytu mnišky dané geomorfologií v podmínkách ideálních porostních charakteristik pro její vývoj, tedy porostů starších 40 let, s většinovým zastoupením jehličnatých dřevin. Vytvořené algoritmy byly aplikovány na celou Českou republiku. V rámci ČR byly vylišeny jako nejrizikovější PLO 3, 7, 16. Zvýšený nebo kalamitní výskyt mnišky v těchto PLO je signálem zvýšeného rizika napadení ohrožených porostů v PLO 37. Ohrožené porosty v rámci PLO 37 Kelečská pahorkatina podrobněji ukazuje mapa.

PRO LESNÍ HOSPODÁŘE

V praxi se stavy mnišky v době latence pravidelně monitorují pomocí feromonových lapačů. Značná migrační schopnost samců, kteří jsou pastí lákáni, však prostorovou představu o distribuci mnišky v porostech velmi ztěžuje a použité kontrolní či obranné mechanismy často nejsou vynakládány efektivně.

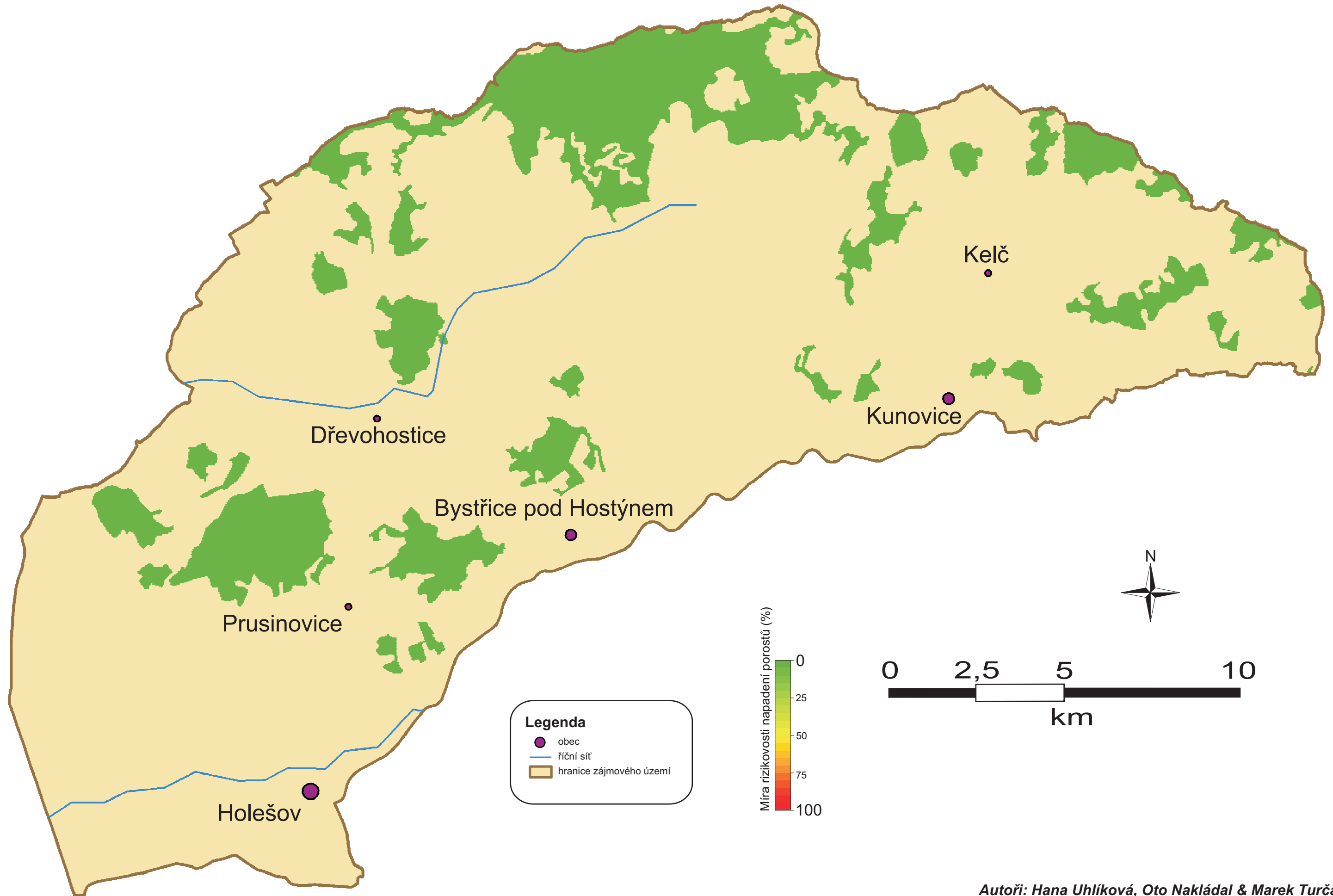
Prezentovaná mapa umožňuje daleko přesnější lokalizaci vhodných porostů pro umístění kontrolních opatření (zejména umístění trusníků a instalace feromonových lapačů). V době pokračující gradace pak může sloužit jako podpůrný nástroj pro přesnou lokalizaci obranných opatření, jakými jsou např. letecké postřiky.

Z hlediska rizika přemnožení doporučujeme sledovat populační stavy mnišky v oblastech s optimálními podmínkami pro vývoj v rámci celé České republiky (PLO 3, 7, 16).

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE DAT

Klimatická data v referenčním i budoucích časových obdobích byla zpracována v rámci projektu 6RP EU CECILIA na pracovišti ČHMÚ.
Mapa lesních porostů je odvozená ze satelitní klasifikace Corine LandCover 2000, EEA2000.
Sekanina, E. (ed.) 2000: Oblastní plán rozvoje lesů L. O. 37 Kelečská pahorkatina. Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem-pobočka Kroměříž, 149 pp. + 81 pp. příloh.
Uhlíková H. & Nakládal O. 2010: Historické gradace bekyně mnišky (*Lymantria monacha* L.) na území Vojenského újezdu Brdy. (Historical outbreaks of *Lymantria monacha* L. in the territory of Brdy mountains). Zprávy lesnického výzkumu, 55: 54-58.
Uhlíková H., Nakládal O., Jakubcová P., Turčáni M. 2011: Outbreaks of the nun moth (*Lymantria monacha*) and historical risk regions in the Czech Republic. Gradacie smrekovog prelca (*Lymantria monacha*) i područja njegove učestale pojave u češkoj. Šumarski list, 123 (9-10): 477-486.
Vanhanen H., Veteli T.O., Päävinen S., Kellomäki S., Niemelä P. 2007: Climate change and range shifts in two insect defoliators: gypsy moth and nun moth – a model study. *Silva Fennica*, 41(4): 621-638.

Rizikové oblasti předpokládaného přemnožení bekyně mnišky (*Lymantria monacha* /L./) v České republice v roce 2020: PLO 37 - Kelečská pahorkatina

Rizikové oblasti předpokládaného přemnožení bekyně mnišky (*Lymantria monacha* /L./) v České republice v roce 2030: PLO 37 - Kelečská pahorkatina

